

บทที่ 3 การประถมศึกษา

การศึกษาในระดับประถมหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษาระดับแรก (First level of Education) เป็นการศึกษาซึ่งมุ่งหมายจะสร้างเสริมพัฒนาการเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐานอันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังนั้น ในการจัดการประถมศึกษา ต้องมุ่งหมายส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กมีความรู้ มีทักษะ มีนิสัยดี มีทัศนคติที่ดี และมีผลานามัยสมบูรณ์ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้วางรากฐานการศึกษาให้กับเยาวชนโดยพยายามจำกัดและขยายการศึกษาขั้นประถมศึกษาให้เด็กวัยเข้าเรียนได้มีโอกาสเรียน เพราะเชื่อกันว่า เป็นเครื่องมืออันสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามก็มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาในทวีปเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา สำหรับในบทนี้ได้เน้นถึงการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือการศึกษาในระดับแรกของประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียด้วย ทั้งนี้ เพราะการศึกษาขั้นประถมศึกษาในประเทศเหล่านี้ยังมีความสูญเปล่าอยู่มาก เด็กไม่ถึงครึ่งที่จะได้เรียนไปจนจบชั้นประถมศึกษา เด็กเหล่านี้จึงไม่ได้เรียนรู้หนังสือแบบฝึกงานได้มากนัก ทั้งนี้ เมื่อจบออกไปแล้วก็มีโอกาสที่จะลืมได้โดยไมยาก

1. ความหมาย แนวคิด ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของการประถมศึกษา

1.1 **ประถมศึกษา** คือ การฝึกฝนเบื้องต้นที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนให้เหมาะหรือสอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน หรืออาจกล่าวว่าเป็นการฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันทั่วไป ประเทศอังกฤษใช้คำว่า Primary Education คือ การศึกษาขั้นต้น ประเทศอเมริกาใช้คำว่า Elementary Education คือ การศึกษาเบื้องต้น

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาเบื้องต้นให้แก่เด็ก มุ่งที่จะให้มีประสบการณ์และทักษะขั้นพื้นฐาน อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตในท้องถิ่น เช่น ทักษะในการใช้ภาษา

ในการสื่อความหมาย ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ และการคาดคะเน อันเพียงพอแก่การใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ในการเข้าสังคม ให้ความร่วมมือในการประกอบกิจอันเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองดี ตลอดจนการดำรงตนให้มีสุขภาพอนามัยดี สามารถที่จะประกอบอาชีพเบื้องต้นได้ด้วย

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประสบการณ์และทักษะ (บันลือ พุกกะวัน, 2522 : 2) ดังต่อไปนี้

1. ฝึกฝนให้เกิดทักษะในการติดต่อสื่อความหมายในการใช้ภาษา และการคิดคำนวณ การคาดคะเน ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน

2. เสริมสร้าง กิจนิสัย สุชนนิสัยที่ดี ในการดำรงตนและครอบครัว

3. รู้จักแสวงหาและจัดจ่ายใช้สอยให้เหมาะแก่อัตภาพ

4. ส่งเสริมและปลูกฝังให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ต่อสังคมในระบอบประชาธิปไตย

5. สร้างเสริมให้มีทัศนคติที่ดี มีค่านิยมในระเบียบระเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม

6. ฝึกฝนให้เป็นคนใฝ่หาความรู้ ปรับตน และสนใจต่อข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองโดยสม่ำเสมอ

เสมอ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 ประการ (อำไพ สุจริตกุล, _____) ดังนี้

การเรียนรู้ คือ ขบวนการปรับตัวของแต่ละบุคคลให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

การเรียนรู้ คือ ความเจริญงอกงามทางจิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก โดยเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การสอน คือ การจัดประสบการณ์และแนะแนวทาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในทุกด้านเท่ากับเกิดการเรียนรู้

1.3 ปรัชญาของการสอนระดับประถมศึกษา

สอนเด็กให้มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (อำไพ สุจริตกุล, _____)

1.4 วัตถุประสงค์ของการจัดการประถมศึกษา

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาซึ่งมุ่งหมายจะสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน อันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้และปฏิบัติตนเพื่อให้อยู่อย่างมีความสุขในสังคม (อำไพ สุจริตกุล, _____) ฉะนั้น อาคารเรียน ห้องเรียน หลักสูตร การสอน สนาม เครื่องเล่น ที่รับประทานอาหาร น้ำดื่ม กิจกรรมทุก ๆ อย่างล้วนเป็นเครื่องส่งเสริมพัฒนาการทั้งสิ้น และสิ่งเหล่านี้ที่จะทำให้การประถมศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการจัดการประถมศึกษาแบ่งออกเป็นชั้น ๆ (สมบัติ มหารศ, 2520 : 78) ดังนี้ คือ

1. ให้เด็กเกิดความพอใจในโรงเรียน การศึกษาในระดับนี้เป็นเครื่องประกันหรือให้โอกาสพัฒนาด้านสุขภาพ การปรับปรุงบุคลิกลักษณะ ปลุกฝังความซาบซึ้งในธรรมชาติ และสังคม ให้มีความสุขที่จะอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชน ให้รู้จักทำงานและเล่นกับเพื่อน ให้สนใจในเรื่องดนตรี ศิลปะ วรรณคดี และการช่าง
2. เพื่อให้เป็นบันไดในการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา เพื่อความก้าวหน้าทั่ว ๆ ไป เช่น ด้านร่างกาย สังคม ความเป็นพลเมืองดี ตลอดจนพัฒนาการทางวัฒนธรรม และให้เรียนรู้แขนงต่าง ๆ เพื่อได้เข้าปสู่การศึกษาชั้นวิทยาลัย
3. ให้ถือว่าสะพานเชื่อมระหว่างบ้านและโรงเรียนก็คือ การประถมศึกษา ตลอดเป็นการเชื่อมโรงเรียนกับชีวิตผู้ใหญ่บ้านปลาย ฉะนั้น บ้านและโรงเรียนย่อมมีบทบาทพอ ๆ กันต่อเด็กในวัยนี้
4. ต้องมุ่งด้านบริการ เช่น เด็ก ๆ ต้องได้รับการรักษาพยาบาล การแนะนำอาชีพ การหยิบยืมสมุดหนังสือ การพักผ่อนหย่อนใจ การบริการอาหารกลางวัน และการขนส่ง
5. ให้นักเรียนได้รับการศึกษาจากครู ผู้บริหารการศึกษา ที่เข้าใจสภาพท้องถิ่นและมีคุณสมบัติที่ถูกต้อง เช่น ครูต้องมีวุฒิได้รับเงินค่าตอบแทนที่พอเพียงและบุคคลต้องได้รับการคุ้มครองและประกันความมั่นคงในอาชีพ เพื่อจะบริหารและดำเนินการให้ได้ผลอย่างดีที่สุด

6. เด็กในวัยนี้ต้องได้รับการบริการจากโรงเรียนไม่น้อยกว่า 9 เดือน สำหรับปีการศึกษาหนึ่ง ๆ การศึกษาระหว่างปิดภาค ควรให้ชุมชนมา มีบทบาทร่วมด้วย โครงการพิเศษคอนดูร็อนสำหรับเด็กที่เรียนและเด็กฉลาด

7. ให้ได้รับการศึกษาจากอาคารสถานที่ที่ถูกต้องลักษณะ มั่นคงปลอดภัย อากาศถ่ายเท ได้สะดวก และเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการศึกษาเหมาะสมสมควร

8. ในระยะวัยเล่าเรียน นักเรียนควรได้มีโอกาสร่วมงานกับคนอื่น และงานที่ชุมชน เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

2. แนวคิดของนักการศึกษาที่มีต่อการประถมศึกษา

นักการศึกษาที่ได้เสนอแนวความคิดต่อการประถมศึกษาในระยะแรกล้วนแต่เป็นชาวยุโรป ได้ให้แนวเพื่อให้ทราบว่า การริเริ่มและปรับปรุงการประถมศึกษาได้มีมานานแล้ว

2.1 จอห์น อามอส โคมินิอุส - พ.ศ. 2135-2214 (John Amos Comenius ค.ศ. 1592-1671) เป็นชาวเชคโกสโลวาเกีย เป็นนักการศึกษาคนสำคัญที่มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงทางการสอน เขาเน้นเรื่องการใช้รูปภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น

โคมินิอุส ได้กล่าวถึงการสอนในระดับประถมศึกษาไว้ว่า ครูจะต้องมีวิธีการสอนแบบยิ่งใหญ่ โดยให้ยึดประสบการณ์ของเด็ก ความต้องการสถานภาพและความเสมอภาคเป็นหลัก นอกจากนั้น ยังได้แบ่งระดับการศึกษาของเด็กไว้ 4 ประเภท คือ

1. เมื่อเด็กเกิดมาจนอายุได้ 6 ปีจะได้รับการศึกษาอบรมจากที่บ้าน คือ บิดา มารดา

2. เมื่อมาถึงช่วงอายุ 6 ปี-12 ปีจะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาประจำหมู่บ้านหรือตำบล

3. พออายุ 12 ปี-16 ปีจะต้องเรียนทางวิชาการหรือการอาชีพ

4. หลังจากอายุ 16 ปีไปแล้ว ก็เป็นการไต่เต้าไปสู่มหาวิทยาลัยซึ่งอาจจะใช้เวลา 6 ปี

2.2 ย็ัก ย็ัก รูสโซ - พ.ศ. 2255-2321 (Jean Jacques Rousseau - ค.ศ. 1712-1778) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เกิดในสวิตเซอร์แลนด์ กล่าวเน้นถึงธรรมชาติของเด็ก

หนังสือที่เขาแต่งคือ Emile ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาทางการศึกษา เด็กได้รับอิทธิพลทางสังคมทำให้เสียได้ ธรรมชาติของเด็กเกิดมาดี มีความสุขแต่สังคมมีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงไป การจัดสภาพแวดล้อมและสังคมมีส่วนสัมพันธ์กับการศึกษาของเด็กมาก นอกจากนี้ หนังสือเรื่อง "สัญญาประชาคม" ยังเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปฏิวัติในฝรั่งเศสในระบอบต่อมาอีกด้วย สำหรับการประณามศึกษารุสโซไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษามีพิธีการ และถ้าหากใครก็ตามที่บังคับให้เด็กเรียนเหมือนผู้ใหญ่ ย่อมถือว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่ง รุสโซเห็นว่าทางโรงเรียนไม่ควรจำกัดกรอบของสังคมและอารยธรรมให้อยู่ในวงแคบจนเกินไป จากผลและข้อกล่าวแนะนำของรุสโซนี้ ได้มีนักการศึกษารุ่นหลังได้นำมาเป็นหลักปรับปรุงการประถมศึกษาในด้านการเรียน การสอน เช่น ให้ครูคำนึงถึงความสำคัญของเด็กแต่ละคน ให้เด็กได้เรียนจากประสบการณ์ ห้องเรียนควรมีเครื่องบริการและให้เป็นห้องธรรมชาติ ความต้องการของเด็กแต่ละคนย่อมมีเฉพาะตัว ไม่ควรได้รับการฝึกฝนเหมือนผู้ใหญ่ และควรให้เล่นกีฬาเพื่อความเป็นคนมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์

2.3 โย ฮัน ไฮริช เปสตาลอซซี-พ.ศ. 2289-2370 (Johann H. Pestalozzi-ค.ศ. 1746-1827) เป็นชาวสวิส มีเลือดผสมอิตาลี เปสตาลอซซีเป็นทั้งนักปรัชญาและนักการศึกษา งานสำคัญของเขาก็คือเปิดโรงเรียนสอนเด็กกำพร้า การสอนของเขาเริ่มด้วยสิ่งของของจริงต่าง ๆ ใต้นี้ว่าการสอนของเขาได้รับความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ แนวของเปสตาลอซซียังยึดความสำคัญของเด็ก ความต้องการที่จะเรียน การปกครองกันอย่างมีมนุษยธรรม การสร้างภาพประทับใจ และส่งเสริมให้เยาวชนมีความอดทน

2.4 ฟรีดริค เพรอบเบล-พ.ศ. 2325-2395 (Friedrich Froebel - ค.ศ. 1782-1852) เป็นชาวเยอรมัน ได้สนใจเด็กเล็ก เขาเปิดโรงเรียนในเยอรมัน เรียกว่าโรงเรียนอนุบาล การสอนดำเนินตามแนวคิดที่ปฏิบัติเพิ่มเติมกิจกรรมต่าง ๆ การเล่นเครื่องเล่นนับว่าท่านผู้นี้เป็นผู้ได้รับขนานนามว่า บิดาแห่งการศึกษานูบาล และความสนใจของเขาได้เน้นหนักให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมียุคก่อนวัยอนุบาล ฝึกอบรมวิชาครูโดยเฉพาะ

2.5 มอนเตสซอรี-พ.ศ. 2413-พ.ศ. 2495 (Montessori ค.ศ. 1870-1952) ชาวอิตาลี หลังจากได้สำเร็จวิชาแพทย์แล้วได้หันมาสนใจวิชาการศึกษา เคยสอน

วิชาที่เกี่ยวกับการสอนในระดับมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้น และได้รับการนิยามยกย่องอย่างมากมายในยุคนั้น วิธีสอนที่ใช้กิจกรรมการเล่นของเด็กอย่างอิสระ ใช้การสอนเป็นรายบุคคลสำหรับทักษะในการอ่านและเขียนวิธีสอนแบบมอนเตสซอร์รี่เผยแพร่ไปยังอังกฤษและอเมริกาในระยะต่อมา

3. การจัดการศึกษาในระดับประถม-การศึกษาภาคบังคับ

การศึกษาภาคบังคับ หมายถึง การศึกษาที่รัฐถือว่าพลเมืองทุกคนจำเป็นต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับตามที่รัฐกำหนดไว้ หรืออย่างน้อยจะต้องได้รับการศึกษาตามจำนวนปีหรือชั้นที่กำหนด

ในการจัดการศึกษาของรัฐมักจะมีวางรูปโครงสร้าง แผนการ หรือระบบของการจัดการศึกษาโดยกำหนดเอาการศึกษาขั้นต่ำขึ้นไป (ระดับ) ที่ถือว่าการศึกษานั้น ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้แก่พลเมืองของตนเป็นอย่างน้อย โดยมีตัวบทกฎหมายระบุไว้ กำหนดอายุของผู้เรียน และถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองจะต้องส่งเด็กเข้าเรียน การเล่าเรียนในระดับนี้เป็นการศึกษาที่รัฐจัดให้เปล่าโดยทั่วหน้ากัน

การศึกษาของประชากรวัยเด็กนับว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ประชากรในระดับประถมศึกษาทั่วโลกได้เพิ่มขึ้น มีจำนวนถึง 185.4 ล้านคน เป็นเด็กอยู่ในเขตประเทศที่กำลังพัฒนา 182.3 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่อยู่ในภูมิภาคเอเชีย 101.5 ล้านคน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

การคาดหมายการเปลี่ยนแปลงประชากรในระดับประถมศึกษา (5-14 ปี) พ.ศ. 2513-2523

ภูมิภาค	ประชากรอายุ 5-14 ปี (ล้านคน)		การเพิ่ม	
	2513	2523	ล้านคน	เปอร์เซ็นต์
ทั่วโลก	836.2	1,012.6	185.4	22.2
ภูมิภาคที่เจริญแล้ว	196.5	199.4	2.9	1.5
ภูมิภาคที่ด้อยพัฒนา (รวมภูมิภาคเอเชียด้วย)	639.6	821.4	182.3	28.5
ภูมิภาคเอเชีย	277.1	378.6	101.5	36.6

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. **การพัฒนาการศึกษาในเอเชีย.** เมษายน 2516, หน้า 8.

การศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับนั้น เป็นหลักการที่ยอมรับกันทั่วโลกแล้วว่า มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับความเป็นชาติให้กับประเทศนั้น ความเป็นชาติได้แก่ การมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตร่วมกัน การมีระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมร่วมกัน ตลอดจนการสร้างสรรคความเจริญก้าวหน้า อ่างไรไว้ซึ่งเสถียรภาพและความมั่นคงร่วมกัน ประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีการจัดการศึกษาภาคบังคับระหว่าง 4-6 ปี แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วประชาชนให้ความสนใจในการศึกษามาก การศึกษาภาคบังคับจะถึงระดับมัธยมศึกษา

ความคิดในการจัดการศึกษาภาคบังคับในปัจจุบันเป็นเรื่องสากล ทุกประเทศให้ความสนใจจัดตามกำลังงบประมาณ กำลังเศรษฐกิจของประเทศ จะเห็นได้ว่า การศึกษาภาคบังคับของประเทศใดจัดดีให้พลเมืองส่วนใหญ่ได้สูง นั่นก็แสดงถึงความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความเป็นอารยประเทศหรือประเทศพัฒนาแล้ว ถึงกับองค์การระหว่างประเทศหันมาฟังเสียงเรื่องการศึกษาภาคบังคับของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย เพราะเห็นว่ายี่งความเป็นอยู่การดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์แตกต่างกันไกลมากเท่าใด ย่อมเป็นอันตรายต่อความสัมพันธ์ระหว่างชาติและมวลมนุษย

มากขึ้น ทางที่คนควรให้ความสนใจที่จะปรับช่องว่าง (Gap) ของมวลมนุษย์และชาติต่าง ๆ และ
ที่ทำได้ก็คือ การจัดการส่งเสริมการศึกษาภาคบังคับของพลเมืองให้สูงขึ้นเพื่อให้พลเมืองของชาติ
ต่าง ๆ มีความรู้ มีพื้นฐานในการดำรงชีวิตอันสมควร

การศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่เน้นความรู้ ทักษะ ทัศนคติ พื้นฐานของ
ความเป็นพลเมืองดี รู้จักผิดชอบชั่วดี ประกอบอาชีพที่สุจริต เคารพกฎหมาย เราจะเห็นได้ว่า
การพัฒนาประเทศไม่ว่าจะทุ่มเทงบประมาณไปก่อสร้างในด้านวัตถุเพียงใด ถ้าพลเมืองยังไม่มีพื้น
ฐานทางการศึกษาดี จะได้ผลคุ้มค่าน้อย การศึกษาภาคบังคับมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถ
ของคนให้สูงขึ้น ผู้ที่ได้รับการศึกษาแม้เพียงภาคบังคับ ก็มีความมั่นใจที่จะกล้าออกมาผจญชีวิต หา
รายได้ให้สูงขึ้นในถิ่นอื่น ส่วนผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษา ขาดความมั่นใจไม่
กล้าละถิ่นที่อยู่เดิม แม้มีรายได้ต่ำกว่าก็จำยอมทนอยู่ เป็นต้น เมื่อคนเราสามารถที่จะแสวงหา
อาชีพที่เหมาะสมกับถิ่นที่ ก็จะเป็นเครื่องเสริมให้การดำรงชีวิตได้อยู่ดีขึ้น ความมั่นคงของครอบ
ครัวดีขึ้นก็เป็นกำลังเบื้องต้นของการพัฒนาประเทศ

ในปี พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) นักวิชาการชาวรัสเซีย ชื่อ Strumlin เป็นคน
แรกที่ทำการศึกษาวิจัยผลของการศึกษาภาคบังคับหรือประถมศึกษาว่ามีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของ
ประเทศ ประเทศรัสเซียได้จัดประถมศึกษาอย่างสมบูรณ์ทำให้เพิ่มผลผลิตได้ถึงร้อยละ 44 ต่อมา
นักเศรษฐศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจในการลงทุนทางการศึกษา เช่น Theodore
Schultz และ Arthur Lewis เป็นต้น ซึ่งเดิมนักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า การศึกษาเป็นเพียง
ประโยชน์ในด้านการสร้างพื้นฐานทางสังคมเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น บางคนยังเห็นว่าการประถม
ศึกษาเป็นการบริโภคที่สูญเปล่า แต่อาชีพศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อได้ผลตอบแทน ต่อมาประเทศที่มี
พัฒนาเศรษฐกิจระยะหลัง ๆ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มมี
การพัฒนาเศรษฐกิจในระหว่างที่การประถมศึกษาได้แพร่หลายทั่วไปแล้ว จึงเป็นที่เชื่อถือได้ว่า
การประถมศึกษาย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จนเป็นที่เชื่อถือได้แน่นอน (บันลือ
พฤษภาคม, 2522 : 23)

4. การจัดการประถมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย

การศึกษาขั้นประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และมีปัญหาหลายอย่างที่ขึ้นอยู่กับทางสังคมและ เศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นสภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนสาระต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

4.1 ภูมิหลังของการประถมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย

ตามประวัติศาสตร์การศึกษาของประเทศในทวีปเอเชีย ศาสนา และลัทธิต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเจริญรุ่งเรืองของทวีป อาทิเช่น ศาสนาพุทธ ลัทธิขงจื้อ ศาสนาฮินดูและอิสลาม เป็นต้น ต่อมาในศตวรรษที่ 19 ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจประเทศทางตะวันตกได้เข้ามาอิทธิพลและประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียได้กลายเป็นเมืองขึ้น

อิทธิพลตะวันตกที่เข้ามาในประเทศเอเชียครั้งแรกเกิดขึ้นในขณะที่มีแนวโน้มทางการศึกษาที่สำคัญ 2 ประการ กำลังเกิดขึ้นในทวีปยุโรปและอเมริกา คือ

1. ความรับผิดชอบของรัฐต่อการศึกษาของเด็ก ซึ่งแต่เดิมนั้นการศึกษาของเด็กจะดำเนินการโดยองค์การเอกชนและฝ่ายศาสนาทั้งหมด แนวความคิดที่รัฐรับผิดชอบต่อการศึกษาของเด็กได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การเข้ามาของรัฐนำไปสู่การพัฒนาของ "ระบบ" การศึกษาสำหรับประเทศที่เป็นเอกราชที่อยู่ในข้อเท็จจริงที่นำระบบที่รัฐมีอำนาจ เช่น การศึกษาของประเทศตะวันตกเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญด้วย

2. การศึกษามวลชน เป็นโครงร่างเพื่อการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับเด็กทุกคนในกลุ่มอายุจำเพาะ แม้จะต้องใช้เวลาในการให้สำเร็จถึงจุดประสงค์ แต่ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมาก รูปแบบทางการศึกษาของประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งมักเป็นไปตามประเพณีนั้น แม้จะมีลักษณะที่ดีหลายอย่างก็ตาม แต่ก็ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการศึกษามวลชนเลย แนวความคิดของการศึกษามวลชนทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และเป็นปัจจัยที่สำคัญของระบบการศึกษาของตะวันตก ในประเทศที่เป็นเมืองขึ้นอาจจะต้องใช้เวลามากในขณะที่ประเทศเอกราชจะทำได้เร็วกว่าในการปรับรูปแบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ เพื่อจัดการศึกษามวลชน

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ถึงกลางศตวรรษที่ 20 ประเทศในเอเชียเกือบทุกประเทศได้เลิกระบบการศึกษาแบบเก่า และได้จัดระบบการศึกษาเป็นแบบใหม่ วิธีที่ใช้รับนั้นแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ในประเทศเอเชียใต้ (ได้แก่ ประเทศอินเดีย ปากีสถาน บังกลาเทศ เนปาล ภูฏาน ศรีลังกา มัลดีฟ และหมู่เกาะที่อยู่ในความปกครองของอินเดีย คือ หมู่เกาะนิโคบาร์ หมู่เกาะอันดามันและหมู่เกาะลักกาดิว) ระบบการศึกษาได้พัฒนาจากบนมาล่าง แนวการพัฒนาแบบนี้มีอิทธิพลอย่างมาก ทำให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่ได้เป็นไปมากไปกว่าการเป็นบันไดไปสู่การศึกษาที่สูงขึ้นไปเท่านั้น โดยระบบการศึกษาได้ในลักษณะดังนี้

1. การศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่ได้รับการพัฒนา เป็นแต่เพียงการศึกษาที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการเตรียมไปสู่การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย
2. การศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นจุดสำคัญ มีการให้ทรัพยากรและกำหนดไว้ในนโยบายของประเทศ จากความเชื่อที่ว่าอิทธิพลทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยจะช่วยขยายความรู้ไปสู่ประชากรเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เน้นการศึกษาที่สูงขึ้นไป
3. ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางของการสอน ไม่เพียงแต่ในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ในชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษา ก็เช่นเดียวกัน

ในประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เขมรประชาธิปไตย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ทิมอร์และบรูไน) โดยเฉพาะที่เป็นประเทศในอาณานิคม การศึกษาได้จัดในลักษณะดังนี้

1. ต้องใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสอนทุกระดับ
2. สถาบันการศึกษาตั้งอยู่ในท้องถิ่นเฉพาะ โดยแทบจะไม่มีสถาบันการศึกษาในเขตรอบนอกเลย
3. การศึกษาตามรูปแบบประเพณีพื้นเมืองได้เข้ามามีบทบาทในสังคมเป็นบางส่วนเท่านั้น

ขอยกตัวอย่างการพัฒนาการศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงที่เป็นเมืองขึ้นของสเปนนานกว่า 3 ศตวรรษครั้งแตกต่างกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียใต้หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชากรส่วนใหญ่ได้หันมานับถือศาสนาคริสต์ ในราวปี พ.ศ. 2406 สเปนได้ออกกฎหมาย

การศึกษา มีจุดประสงค์ในการจัดการศึกษาก่อนบังคับให้เด็กอายุระหว่าง 7-13 ปี โดยไม่เสียค่าเล่าเรียน อย่างไรก็ตาม การจะถึงจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ต้องใช้เวลานาน เมื่อสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาปกครองได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสอนแทนภาษาสเปน สหรัฐอเมริกาได้ประกาศที่จะนำอิสรภาพคืนสู่ฟิลิปปินส์ภายใน 3-4 ทศวรรษ และได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ เฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับประถมศึกษา

สำหรับประเทศญี่ปุ่นซึ่งอยู่ทางเอเชียตะวันออก วิธีการในการพัฒนาการศึกษาค่อยเป็นค่อยไปในช่วงแรกของยุคสมัยเมจิ (พ.ศ. 2411) วิธีการได้แตกต่างอย่างมากกับการพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ของเอเชีย การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาระบบการศึกษาแบบใหม่เป็นมาตรการสำคัญในการเปลี่ยนแปลงญี่ปุ่นจากยุคศักดินาไปสู่ยุคสมัยใหม่ รัฐได้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและเสนอแนะระบบการศึกษาในปี พ.ศ. 2414 ได้ตั้งกระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยมีอำนาจอย่างมากเหนือทุกหน่วยงานการศึกษา ความสำคัญที่สุดได้แก่ การจัดการประถมศึกษาทั่วประเทศ กฎหมายการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกาศในปี พ.ศ. 2415 ได้ระบุว่า "ในอนาคตจะไม่มีคนในชุมชนใดอ่านหนังสือไม่ออกหรือครอบครัวยุติอ่านหนังสือไม่ออก" เปอร์เซ็นต์การเข้าเรียนในปี พ.ศ. 2416 ซึ่งมีเพียง 28 เปอร์เซ็นต์ได้สูงขึ้นเป็น 81 เปอร์เซ็นต์ในปี พ.ศ. 2443 และ 98.14 เปอร์เซ็นต์ในปี พ.ศ. 2453 ส่วนการรับเข้าเรียนในระดับหลังขั้นประถมศึกษา มีภาคัดเลือกมากและการคัดเลือกเข้มงวดขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไป (Unesco, 1973 : VII)

ในทศวรรษช่วงปี พ.ศ. 2483 ประเทศที่เป็นเมืองขึ้นในภูมิภาคเอเชียได้รับอิสรภาพเป็นส่วนใหญ่ และเป็นแรงผลักดันทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในส่วนของการศึกษานั้น เดิมการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้ถูกจำกัดอย่างมาก และประชากรของประเทศโดยทั่วไปอ่านหนังสือไม่ออกเป็นอัตราสูง ซึ่งเหล่านี้เป็นข้อเคืองถึงการไม่ได้รับการสนับสนุนและไม่มีความเจริญทางการศึกษาในทศวรรษก่อนหน้านั้น ต่อมา ในทศวรรษช่วงปี พ.ศ. 2493 ได้มีการพยายามอย่างยิ่งในการที่จะขยายการศึกษาในระดับประถมศึกษาออกไป แต่การพัฒนาและความเจริญแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม ต่างมีจุดประสงค์ตรงกันคือ

1. การขยายการเข้าเรียน

2. มีการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้าง เนื้อหาของการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีการใช้ภาษาประจำชาติเป็นสื่อกลางของการสอน

3. ในหลายประเทศได้เลิกระบบการศึกษาที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างชนบทและเมือง และจัดระบบการศึกษาเป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ

4.2 แผนการวิจัย

ในปี พ.ศ. 2502-2503 ได้มีการประชุมระหว่างผู้แทนของประเทศต่าง ๆ ที่กรุงการาจี และได้จัดทำแผนระยะยาวสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นแผนการขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยมีการเสนอแนะว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียและแอฟริกาควรขยายการศึกษาภาคบังคับให้ได้ 7 ปี และให้ทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2523 (Unesco. 1961)

สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการทดลองขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปีทั่วทั้งจังหวัดที่สมุทรสงครามและภูเก็ต โดยความช่วยเหลือขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-พ.ศ. 2513 เห็นว่า ถ้าจะขยายการศึกษาภาคบังคับให้ได้ผล ต้องใช้งบประมาณอย่างมากมาย ในขณะที่เดียวกันเราก็ขยายการศึกษาภาคบังคับโดยค่อยทำค่อยไป ชั้นแรก ๆ ก็อาศัยโรงเรียนมัธยมสามัญศึกษาเดิมเป็นโรงเรียนที่ทำการขยายโดยลำดับ ต่อมาก็ขยายในโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นเรื่อยมา ปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบมีมากมาย เช่น อาคารอาคารฝึกงานมีไม่พอ ขาดอัตรากำลังครู วัสดุเครื่องใช้ ตลอดจนเงินบำรุงการศึกษาที่คณะกรรมการนำมาใช้จ่ายในการดำเนินการเรียนการสอน นับเป็นอุปสรรคขึ้นเช่นกัน กล่าวโดยสรุปแล้วคุณภาพของการศึกษาที่ขยายไม่ตีพอ เด็กขาดเรียนและผู้ปกครองมักพาอพยพย้ายเด็กหนีเกณฑ์การบังคับ เป็นต้น นอกจากปัญหาการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปีแล้ว ปัญหาเดิมของการศึกษาภาคบังคับเดิมก็มีอีกจำนวนมาก เช่น โรงเรียนเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป โรงเรียนมีครูคนเดียว ครูไม่ครบชั้น การขาดแคลนแบบเรียน การขาดอาหารกลางวันและเครื่องนุ่งห่มของนักเรียน นับว่าเป็นอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่ค่อยดี ไม่นิยมและเห็นความจำเป็นที่ส่งเสริมให้เด็กเข้าเรียน

ดังนั้น เพื่อให้การจัดระบบการศึกษาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบ

การศึกษาโดยจัดการศึกษาภาคบังคับเป็น 6 ปีตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา

4.3 โครงสร้างของการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ ย่อมจะแตกต่างกันไปตามโครงสร้าง ระดับและชั้นการศึกษาของแต่ละประเทศ ดังจะเห็นการจัดรูปแบบของการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้จากตารางที่ 2 และการจัดระบบการศึกษาภาคบังคับจนจบชั้นมัธยมศึกษาในตารางที่ 3

ตารางที่ 2

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย

ประเทศ	การศึกษาภาคบังคับ		การศึกษาในระดับประถมศึกษา		
	อายุ	จำนวน	อายุแรกเข้า	จำนวนปี	การแบ่งระดับ
อัฟกานิสถาน	7-13	-	7	6	3-3
บังคลาเทศ	-	-	5	5	-
พม่า	-	-	5	5	-
อินเดีย	6-14	5, 7, 8	6	5, 7, 8	-
อินโดนีเซีย	8-14	6	7	6	-
อิหร่าน	6-12	6	6	5	-
กัมพูชาประชาธิปไตย	6-12	6	6	6	3-3
สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	6-12	6	6	6	-
สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว	6-9	3	6	6	3-3
มาเลเซีย	-	-	6	6	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเทศ	การศึกษาภาคบังคับ		การศึกษาในระดับประถมศึกษา		
	อายุ	จำนวน	อายุแรกเข้า	จำนวนปี	การแบ่งระดับ
มกโกเลีย	8-15	7	8	4	-
เนปาล	6-11	5	6	5	-
ปากีสถาน	-	-	5	5	-
ฟิลิปปินส์	7-13	6	7	6	4-2
สิงคโปร์	-	-	6	6	-
ศรีลังกา	6-14	8	6	5	-
ไทย	6-11	6	6	6	-
เวียดนาม	7-14	5	6	5	3-2

ที่มา : First level of Education in the Asian Region. **Bulletin of the Unesco Regional Office for Education in Asia.** No.14 June. 1973 หน้า x.

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาอายุของการเข้าเรียนจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 5-8 ปี อายุที่เป็นเกณฑ์ในการรับเข้าเรียนส่วนใหญ่คือ 6 ปี มี 9 ประเทศ ส่วน 5 ปีและ 7 ปีมี 4 ประเทศ

ส่วนระยะเวลาของการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่แตกต่างกันตั้งแต่ 4-7 ปี แต่ที่เหมือนกันมากที่สุดคือ 6 ปี (8 ประเทศ) ตามมาด้วย 5 ปี (8 ประเทศ) สิ่งที่ต้องทราบในที่นี้คือ การกำหนดอายุเข้าเรียนตามกฎหมายนั้น เนื่องจากในทางปฏิบัติเด็กจะเข้าเรียนหนังสือจะเกินอายุปกติหรือบางครั้งก็ก่อน ส่วนการเข้าเรียนช้าและการเข้าชั้นก็คลุมอายุทั่ว ๆ ไปในแต่ละชั้น

สำหรับการแบ่งการศึกษาในระดับประถมศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ ประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งตามตารางที่ 2 มี 6 ประเทศนั้นเป็นการจัดขึ้นเพื่อให้การศึกษาต่อในระดับต้นหรือปลายหรือทั้งสองระดับ โดยทั่วไปในเขตชนบทมีประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น

ตามแผนการวิจัยได้กำหนดการศึกษาชั้นประถมศึกษาไว้ให้เรียนอย่างน้อย 7 ปี แต่การพัฒนาในประเทศเหล่านี้ไม่ได้ผลพร้อมกันและมีได้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันอย่างเช่น ประเทศมาเลเซียและเกาหลี อัตราส่วนการเข้าเรียนสูงและกำลังรวมการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าด้วยกันเป็นการศึกษาระดับแรก มีหลักสูตร 9 ปี

ในประเทศพม่าการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้เพิ่มขึ้นอีก 1 ปี รวมเป็น 5 ปี อินเดียก็กำลังทดลองลดการศึกษาชั้นประถมจาก 6 ปีเป็น 5 ปี อิหร่านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ได้เปลี่ยนจากแบบ 6-3-3 เป็น 5-3-4 เนปาลได้ปรับระบบใหม่และนำมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 โดยเปลี่ยนจากแบบ 5-3-2 เป็น 3-4-3 ในศรีลังกาหลังจากการจัดรูปแบบการศึกษาในปี พ.ศ. 2516 ช่วงระยะเวลาของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้ลดลงมาเหลือ 5 ปี ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลา 4 ปี (UNESCO, 1973 : v-XI)

ตารางที่ 3

ระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย

(พ.ศ. 2521)

ชื่อประเทศ	ระบบการศึกษาตั้งแต่ภาคบังคับจนจบมัธยมศึกษา
อัฟกานิสถาน	8-4
ออสเตรเลีย	6 หรือ 7-6 หรือ 5
บังคลาเทศ	5-3-2-2
พม่า	5-4-2
สาธารณรัฐประชาชนจีน	5-2-2
กัมพูชาประชาธิปไตย	6-4-3
อินเดีย	5-3-3

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ชื่อประเทศ	ระบบการศึกษาตั้งแต่ภาคบังคับจนจบมัธยมศึกษา
อินโดนีเซีย	6-3-3
อิหร่าน	5-3-4
ญี่ปุ่น	6-3-3
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน- เกาหลี (เกาหลีเหนือ)	5-6
สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	6-3-3
สาธารณรัฐประชาชนลาว	5-3-3
มาเลเซีย	6-3-2-2
มองโกเลีย	5-3-2
เนปาล	3-4-3
นิวซีแลนด์	8-6
ปาปัว นิวกินี	6-6
ปากีสถาน	5-3-2
ฟิลิปปินส์	6 หรือ 7-4
สิงคโปร์	6-2-2-2
ศรีลังกา	5-4-2
ไทย	6-3-3
โซเวียตรัสเซีย	8-2-5 (6)
เวียดนาม	4-3-3

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, จดสารการศึกษา. ปีที่ 1 ฉบับที่ 11, กุมภาพันธ์ 2521, หน้า 7.

4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการประถมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย

4.4.1 ปัญหา

การศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศในภูมิภาคเอเชียมีปัญหาต่าง ๆ กันหลายประการ ความแตกต่างของปัญหาขึ้นอยู่กับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจและของแต่ละประเทศ แต่ก็มีปัญหาบางอย่างที่เหมือนกัน ดังนี้

1. ปัญหาสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ยังไม่สามารถขจัดไปได้ คือ การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และยังไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้
2. ในหลาย ๆ ประเทศนโยบายทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่สามารถที่จะจัดเป็นความรู้พื้นฐานที่มั่นคงในระยะยาว
3. มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเร็วกว่าอัตราการเพิ่มรายได้ประชาชาติซึ่งเป็นผลจากการลงทุนขยายการศึกษาขั้นประถมศึกษา

4.4.2 ข้อเสนอแนะ

1. การวางแผนการศึกษาเป็นสิ่งที่ประเทศในเอเชียต้องคำนึงถึงอย่างมาก การวางแผนนั้นต้องเป็นการวางแผนที่ครอบคลุมการศึกษาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมด
2. รักษาและยกมาตรฐานการศึกษาด้วยการไม่ยอมขยาย ถ้าหากว่ามีใช้เป็นการขยายที่แท้จริง หรือว่าจะเป็นการขยายที่จะมีผลกระทบต่อมาตรฐานทางคุณภาพ
3. การรักษาความสมดุลระหว่างการศึกษาระดับ 3 ชั้นจะต้องให้ความสำคัญแก่การศึกษาขั้นประถมศึกษาเป็นอันดับแรก และควรจะหยุดการขยายจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัยเสียหรือลดจำนวนลง และอาจจะนำงบประมาณไปพัฒนาในด้านอื่น ๆ ยังจะมีผลในการสร้างคุณภาพและลดความสูญเสียเปล่าของการสอบตกและการออกกลางคันลงด้วย
4. พัฒนาการศึกษานักเรียนให้มากขึ้น
5. การปฏิรูประบบโรงเรียนด้วยการเพิ่มจำนวนครูที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการจะให้การศึกษาที่จะเปลี่ยนทัศนคติของเด็กหรือคนทั้งคนนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยครูที่นอกจากจะมีความพอใจต่อสภาพเศรษฐกิจสังคม และได้รับการยอมรับให้

เป็นผู้นำทางปัญญาและศีลธรรมแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่อุทิศตัว มีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะกระจายความรู้ที่เป็นประโยชน์และความตั้งใจที่จะก้าวหน้าไปข้างหน้าอีกด้วย สถาบันฝึกอบรมครูจึงเป็นหัวใจสำหรับการปฏิรูปทางการศึกษา

5. การลงทุนเพื่อการศึกษาในชั้นประถมศึกษา

ในเรื่องการลงทุนเพื่อการศึกษาในชั้นประถมศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้ว การลงทุนเป็นจำนวนมากสำหรับการศึกษาชั้นประถมศึกษาอาจเป็นสิ่งคุ้มค่า แต่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา การลงทุนเพื่อการศึกษาในชั้นประถมศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งของงบประมาณการศึกษาทั้งหมดหรือ 10 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณประจำปีของรัฐบาลนั้นยังเป็นสิ่งที่น่าสงสัยอยู่มาก ดังนั้น ในการลงทุนเพื่อการศึกษาในชั้นประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนได้มีความคิด ความสนใจ ความชำนาญและความรอบรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อาจพิจารณาได้จากปัจจัยเหล่านี้ (วิทยากร เชียงกูล, 2521:19-23) คือ

1. อายุ เด็กที่เข้าเรียนเมื่ออายุมากเท่าไร การเรียนก็จะยังมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ในประเทศที่กำลังพัฒนาเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ทำให้ไม่จำเป็นต้องส่งเด็กเข้าเรียนตั้งแต่อายุน้อย เพราะเด็กในชนบทจะช่วยผู้ใหญ่ทำงานได้มาก
2. การศึกษาบางเวลา ประเทศที่กำลังพัฒนาถ้าจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษาแบบบางเวลา จะทำให้อัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันของเด็กลดน้อยลงไป
3. การอ่านออกเขียนได้ การที่จะให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ควรจัดหาหนังสือและให้เด็กเข้าเรียนจนจบระดับประถมศึกษา
4. วิธีการสอน จากสภาพความเป็นจริงครูชั้นประถมศึกษาส่วนมากมีคุณภาพต่ำ ไม่มีแรงจูงใจมากพอ และต้องตัดสินใจทำอะไรต่ออะไรด้วยตนเอง ทำให้ความพยายามที่จะปรับปรุงวิธีการสอนมักจะล้มเหลว ดังนั้น ถ้าหากเราไม่สามารถขึ้นเงินเดือนครูที่มีคุณภาพสูงได้ ก็ควรเพิ่มศึกษานิเทศก์และควรมีการจัดหลักสูตรชนิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูทำมากกว่าสิ่งที่ครูพูด การหัดให้เด็กทดลองทำมากกว่าการท่องจำและการคัดลอกสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างขึ้นได้